

Petra Prosen¹, Manja Vidic², Maja Šoštarčič³, Neli Vintar⁴

Psihofizični dejavniki tveganja za bolečino po operativnem zdravljenju zloma distalnega dela koželjnice

Psychophysical Risk Factors for Pain after Surgical Management of Distal Radius Fracture

IZVLEČEK

KLJUČNE BESEDE: pooperativna, bolečina, zlom, koželjnica, PCA, črpalka

IZHODIŠČA. Za kirurško zdravljenje zloma distalnega dela koželjnice je značilna huda pooperativna bolečina. Pooperativno bolečino je potrebno učinkovito lajšati, da zagotovimo uspešno in hitro pooperativno rehabilitacijo. Operacija zloma distalnega dela koželjnice se v zadnjem desetletju običajno opravi v aksilarnem bloku. Po izzvenelem bloku bolniki občutijo bolečino, ki je lahko huda, če ne zagotovimo ustreznega zdravljenja z analgetiki. V raziskavi smo želeli ugotoviti, kakšen vpliv imajo psihofizične značilnosti posameznika na jakost pooperativne bolečine, na uspešnost lajšanja akutne pooperativne bolečine z opioidnim analgetikom piritramidom in na razvoj kronične bolečine. **METODE.** V prospektivni, randomizirani, enojno slepi raziskavi smo pri bolnikih, operiranih zaradi zloma distalnega dela koželjnice, starih med 18 in 65 let, merili bolečinski prag z algometrom. Z vprašalnikom Kratek popis bolečine smo dobili ocene jakosti bolečine z vizualno analogno lestvico (angl. *visual analogue scale*, VAS) in vpliv bolečine na bolnikove vsakodnevne aktivnosti. Predoperativno so reševali tudi vprašalnik o katastrofizaciji bolečine. Bolniki so bili operirani v področni anesteziji (aksilarni blok) in so po posegu prejeli analgetično mešanico piritamida preko črpalke, ki je omogočala nepretrgano infuzijo analgetika ter enkratne odmerke, ki si jih je s črpalko apliciral bolnik sam (angl. *patient control analgesia*, PCA). **REZULTATI.** Z dajanjem piritamida preko črpalke za PCA prvi pooperativni dan bolečina ni bila uspešno lajšana, saj je bila povprečna ocena bolečine z uporabo VAS lestvice 4,33. Jakost pooperativne bolečine se med ženskami in moškimi ni statistično značilno razlikovala. Prav tako se ženske in moški niso statistično značilno razlikovali v vrednosti bolečinskega praga in porabi opioidnega analgetika. Nismo ugotovili povezanosti med bolečinskim pragom in jakostjo pooperativne bolečine ter med bolečinskim pragom in pooperativno porabo opioidnega analgetika piritamida. Pokazali smo statistično značilno povezanost med vrednostjo bolečinskega praga in nastankom

¹ Petra Prosen, štud. med., Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana; petraprosen@gmail.com

² Manja Vidic, štud. med., Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana

³ Izr. prof. dr. Maja Šoštarčič, dr. med., Klinični oddelek za anesteziologijo in perioperativno intenzivno terapijo, Univerzitetni klinični center Ljubljana, Zaloška cesta 2, 1000 Ljubljana; Katedra za anesteziologijo in reanimatologijo, Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana

⁴ Doc. dr. Neli Vintar, dr. med., Klinični oddelek za anesteziologijo in perioperativno intenzivno terapijo, Univerzitetni klinični center Ljubljana, Zaloška cesta 2, 1000 Ljubljana

kronične bolečine tri mesece po operaciji. Bolniki, ki so imeli bolečino tri mesece po posegu, so imeli značilno nižji bolečinski prag kot bolniki, ki bolečine po treh mesecih niso imeli. Nismo uspeli ugotoviti povezanosti med seštevkom točk vprašalnika o katastrofizaciji bolečine in jakostjo pooperativne bolečine ter med seštevkom točk vprašalnika o katastrofizaciji bolečine in porabo opioidnega analgetika. ZAKLJUČKI. Z raziskavo smo ugotovili, da nižji bolečinski prag vpliva na razvoj kronične bolečine pri bolnikih, ki so bili operirani zaradi zloma distalnega dela koželjnice, saj so imeli še tri mesece po operaciji bolečine v operiranem predelu. Napačno smo predvidevali, da nižji bolečinski prag pomeni višjo jakost pooperativne bolečine in večjo pooperativno porabo opioidnega analgetika. Menimo, da je lajšanje bolečine po operaciji s črpalko za PCA učinkovita metoda lajšanja pooperativne bolečine. Uporaba vprašalnika Kratek popis bolečine je primeren način spremljanja pooperativne bolečine in njenega vpliva na bolnikovo življenje.